

PERISKOP

FORUM FOR KUNSTHISTORISK DEBAT

Periskop: Forum for kunsthistorisk debat

Nr. 32, 2024

“Færøsk kunsthistorie i dag”

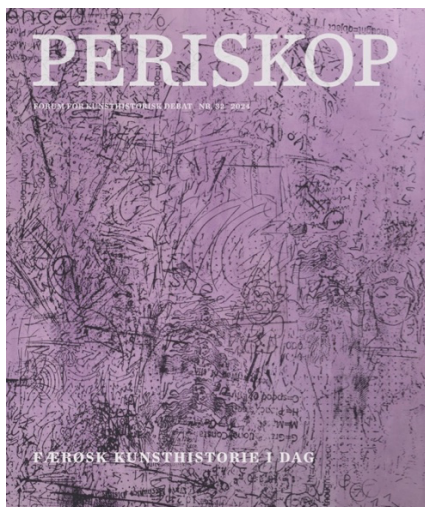
Titel: “Protest, maske, yngling, strejke: Lidt om mit udvalg af Janus Kambans værker”

Forfatter(e): Jóhan Martin Christiansen

Sidetal: 74-79

Dato: 31.10.2024

DOI: 10.7146/periskop.v2024i32.150340

Protest, maske, yngling, strejke

Lidt om mit udvalg af Janus Kambans værker

Februar 2016. Jeg er lige flyttet ind i atelierhuset, som billedhuggeren Janus Kamban (1913-2009) har testamenteret til billedkunstnere og forfattere, for at påbegynde arbejdet i forbindelse med min kommende soloudstilling i Færøernes Kunstmuseum, som åbner i september. Tiden i det højloftede hus for enden af 1950'er-kvarteret med rækkehuse og smalle veje blev skelsættende for mig, både som menneske og kunstner, men også, fordi ukendte nuancer af mennesket og kunstneren Janus Kamban blev synlige for mig. Dette vender jeg tilbage til lidt senere.

Janus Kamban er klassisk uddannet billedhugger på kunstakademiet i København ved professor Jørn Utzon Frank og mest kendt som kunstneren, der igennem et fortættet og forenklet udtryk har skildret klassiske færøske motiver såsom fåret og sølivet. Kamban er også kendt for sine vidunderlige, enkle grafiske tryk, hvor der zoomes ind på naturen, hverdagen ved havnen osv.

Jeg vil ikke vove at påstå, at Janus Kamban er en overset figur i den færøske kunsthistorie, tværtimod er han en central skikkelse, både som kunstner, initiativtager og facilitator, leder for kunstmuseet og som aktiv debatterende borger. Kamban skrev fx artikler om kunst, religion, politik og samfundsforhold. Men der er sider af Kambans liv, som måske bevidst, måske ubevidst, er blevet nedtonet, eller som dem, der skriver kanon, helt enkelt ikke har interesseret sig for. Det har hverken passet ind i billedet af færøsk kunst eller det på den tid konservative færøske samfund.

Det var i mødet med Kambans bibliotek, at jeg fik øje på en kunstner med en radikalt anderledes position, end hvad jeg var vant til at få genfortalt. På reolerne stod bøger om den store verden, om samfund, historie og lignende forhold, men også bøger, både fag- og skønlitteratur, om kroppen og seksualitet. Bøger, som jeg var stødt på et helt andet sted i mit liv, bøger, som vi læste i miljøet omkring bøssekollektivet på Vesterbro, hvor jeg boede igennem ti år. Dette var ikke bøger, som jeg forbandt med et lille kunstnerhus i Tórshavn.

Mit udvalg af Kambans værker har ikke været vist så meget før. Det er værker, som viger fra den klassiske fortælling i færøsk kunst om fiskeri eller natur, idet de peger på historier, som ikke nødvendigvis er blevet fremhævet. Vi ser en mand, der protesterer, en flok i strejke, ynglinge med bolde og en troldlignende figur, der holder en maske – måske et selvportræt som et Janushoved. Netop heri ligger måske en nøgle til en større og tvetydig forståelse af mennesket og kunstneren Janus Kamban. At via disse værker kan vi forhåbentlig også få øje på de historier og værker, som ikke er blevet fremhævet så meget før. Værker, der fortjener at blive vist, set, formidlet, fortolket til fordel for en mere kompleks forståelse af, hvad færøsk kunsthistorie egentlig er, at sømænd og queerliv kan stå side ved side.

Selv om jeg aldrig har mødt Janus, så har jeg nu igennem disse "nyopdagelser" og læsninger af hans praksis pludselig fundet en ny allieret i den færøske kunsthistorie – en kunsthistorie, som måske glider over fra ental til flertal.

Janus Kamban: titel ukendt (mænd med container), ca. 1976. Foto af Ole Wich, affotograferet af Jóhan Martin Christiansen.

Janus Kamban: titel ukendt (dreng med bold), slut 1980'erne. Foto af Ole Wich, affotograferet af Jóhan Martin Christiansen.

Janus Kampan: titel ukendt (ung mand med bold), start 1980'erne. Foto af Ole Wich, affotograferet af Jóhan Martin Christiansen.

Janus Kamban: titel ukendt (protestfigur), 1980'erne. Foto af Ole Wich, affotograferet af Jóhan Martin Christiansen.

Janus Kamban: titel ukendt (figur med maske), ca. 1983. Foto af Ole Wich, affotograferet af Jóhan Martin Christiansen.